

„Zaczarowany świat książek”-

program edukacji czytelniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym

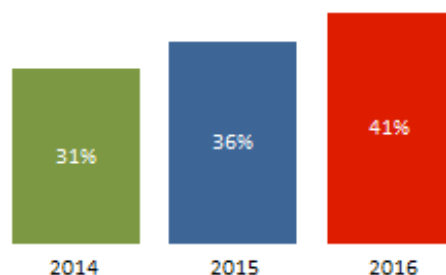
I. WPROWADZENIE

*„Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa,
jaką sobie ludzkość wymyśliła.”*

Ta myśl Wisławy Szymborskiej w prostych słowach zachęca nas do wejścia w „zaczarowany świat książek”. Prezentowany program jest skromną propozycją, w jaki sposób można otworzyć przed dziećmi tę niezwykłą krainę.

Żyjemy w czasach, w których książki są powoli wypierane przez inne, bardzo atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu. Współcześnie wiele dzieci bez umiaru korzysta z komputerów, tabletów i innych nowoczesnych technologii komunikacyjnych, posługujących się głównie obrazem i dźwiękiem. W codziennym pośpiechu rodzice coraz rzadziej rozmawiają z dziećmi i mało im czytają. Potwierdzają ten fakt dane statystyczne. Według raportu Biblioteki Narodowej – „Czytelnictwo Polaków 2016”, jedynie 47 % badanych zadeklarowało, że czyta swoim dzieciom, rodzeństwu lub innym domownikom. W coraz większej liczbie gospodarstw domowych nie ma książek lub są jedynie podręczniki.

Domy w ogóle bez książek lub tylko z podręcznikami

MINISTERSTWO
NAUKI

Źródło: BN 2014-2016

Zauważają ten problem również nauczyciele: ubożeje słownictwo dzieci i rozumienie języka, narastają trudności w formułowaniu dłuższych wypowiedzi, w wyrażaniu własnych myśli; przekazywaniu i odbieraniu istotnych informacji. Przyczyną tych trudności może być, w dużej mierze, fakt, iż dzieci coraz rzadziej obcują z książką.

A przecież czytanie rozwija pamięć i wyobraźnię, uczy języka i myślenia, poszerza wiedzę o otaczającym świecie, rozwija umiejętność słuchania. To tylko niektóre z wielu korzyści, jakie można by w tym miejscu wymienić. Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt związany z czytaniem dziecku: dzięki obecności drugiej osoby, tworzy się więź emocjonalna między czytającym, a odbiorcą. Dorosły staje się niejako przewodnikiem, który objaśnia świat, reaguje na dziecięce pytania i zachowania, zachęca do rozmowy. Mądra lektura przynosi wzorce właściwych zachowań. Dzięki czytaniu i rozmowie o problemach, które porusza książka, dziecko uczy się odróżniania dobra od zła, rozwija się jego wrażliwość moralna, co sprawia, że lepiej rozumie innych i potrafi budować pozytywne relacje z ludźmi. Kontakt ze słowem czytany stwarza niepowtarzalną możliwość zastanowienia się nad wysłuchanym fragmentem tekstu, rozmowy, uzyskania od dorosłego odpowiedzi na nurtujące pytania. A zatem czytanie dziecku to najskuteczniejszy sposób wychowania człowieka z wyobraźnią, samodzielnie myślącego i mądrego, który będzie umiał sobie radzić w życiu.

Wiek przedszkolny to dobry czas, by kształtować u dzieci miłość do książek; ukazywać, że czytanie lub słuchanie bajek może przenosić nas w odległe miejsca; dostarczać niezapomnianych przeżyć; „leczyć” kompleksy i lęki, które gdzieś głęboko skrywamy. To także okres, w którym kluczowe znaczenie ma nauczenie dzieci poprawnego, bogatego i pięknego języka oraz swobody w posługiwaniu się nim. Codzienne głośne czytanie przez dorosłego jest niezwykle skutecznym sposobem zbudowania bogatego zasobu słów, nauczania - bez żadnych formalnych lekcji i ćwiczeń - poprawnej gramatyki i składni, a także doskonalenia mowy. Wprowadzając codzienne czytanie, tak dom rodzinny, jak i przedszkole może pomóc dzieciom w opanowaniu ojczystego języka. Te względy skłoniły mnie do napisania programu „Zaczarowany świat książek”, który jest moją propozycją rozwijania zainteresowań czytelniczych wśród przedszkolaków.

II. CHARAKTERYSTYKA I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program „Zaczarowany świat książek” opracowany został na potrzeby środowiska lokalnego w oparciu o:

- wyniki ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Publicznej Szkole Podstawowej w Gumniskach na temat czytelnictwa dzieci,
- obserwacje nauczycieli i rodziców.

Dostrzegając niemożność odwracania się współczesnej szkoły od nowoczesnych form przekazu i poznania świata, które dla wychowanków są bardziej atrakcyjne niż słowo zapisane między okładkami książki, program zakłada stosowanie technologii informacyjno – komunikacyjnych równoległe z tradycyjnymi metodami pracy z tekstem.

Założeniem opracowanego programu jest umożliwienie dzieciom poznania utworów literatury dziecięcej i rozwijanie zainteresowań czytelniczych poprzez jak najczęstszy kontakt z książką oraz spontaniczny udział w zabawach językowych. Program uwzględnia potrzeby i możliwości rozwojowe dzieci w wieku 5 – 6 lat, realizowany będzie w roku szkolnym 2018/2019 w oddziale przedszkolnym przy

Publicznej Szkole Podstawowej w Gumniskach. Zawiera szczegółowe zagadnienia, cele, metody, formy i środki realizacji, sposoby ewaluacji oraz załączniki, które ułatwią jego wdrażanie. Osobna część programu jest adresowana do rodziców i ma na celu aktywne włączenie ich do współpracy.

Podstawę prawną programu stanowi Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356).

III. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Wiodącym celem programu jest wspieranie i rozwój czytelnictwa wśród dzieci w wieku przedszkolnym.

W ramach pracy z wychowankiem realizowane będą następujące cele szczegółowe:

- Zapoznanie z wybranymi utworami literatury dziecięcej.
- Doskonalenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem.
- Rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi.
- Kształtowanie nawyków czytelniczych, nabywanie nawyku dbania o książki.
- Budzenie zainteresowania książką poprzez ciekawe zabawy literacko-teatralne, wycieczki oraz atrakcyjny kącik czytelniczy w sali przedszkolnej.
- Rozbudzanie wyobraźni dzieci, wzbogacanie języka.
- Rozwijanie i poszerzanie wiedzy o świecie.
- Odreagowanie napięć i stresów.
- Zapobieganie uzależnieniu od telewizji i komputerów.
- Przekazywanie za pośrednictwem literatury wzorców moralnych do naśladowania.
- Uczenie właściwego wartościowania, co jest dobre, a co złe.

Pracy z rodzicami towarzyszyć będą poniższe cele:

- Zapoznanie z programem edukacji czytelniczej „Zaczarowany świat książek”.
- Zachęcenie rodziców do głośnego i systematycznego czytania dzieciom.
- Uświadamianie, jakie korzyści dla rozwoju dziecka przynosi wspólne, głośne czytanie książek od najmłodszych lat.
- Wzmacnianie więzi emocjonalnej między rodzicem, a dzieckiem.

IV. METODY, FORMY I ŚRODKI REALIZACJI

Aby osiągnąć zamierzone cele bardzo ważny jest właściwy dobór metod. Współczesna edukacja przedszkolna kładzie nacisk na nowy styl pracy z dzieckiem. Nauczyciel traktuje wychowanka jako partnera, pomaga mu w indywidualnym rozwoju. W tym celu działania edukacyjne powinny być skierowane na stosowanie różnorodnych metod, w tym metod aktywizujących. Z uwagi na charakter niniejszego programu dominować będą metody oparte na słowie:

- pogadanka, praca z tekstem literackim (opowiadanie, bajka, wiersz, baśń), metoda głośnego czytania, słuchowisko, rozmowa, objaśnianie, opis, instrukcje słowne, ćwiczenia językowe, zagadki.

Towarzyszyć im będą metody oglądowe wsparte wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych:

- pokaz, film, prezentacje multimedialne, oglądanie książek, czasopism, ilustracji, zdjęć, spektakli teatralnych, występów rówieśników.

Stosowane będą również metody praktycznego działania:

- zajęcia plastyczne, metoda samodzielnych doświadczeń, metoda zadań stawianych do wykonania, metoda kierowania własną działalnością dziecka.

Ponadto wykorzystywane będą metody aktywizujące:

- drama, burza mózgów, gry dydaktyczne, metoda projektów.

Formy pracy z dziećmi:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa,
- wycieczki,
- zajęcia biblioteczne,
- spotkania z udziałem zaproszonych gości,
- sytuacje okazjonalne,
- zajęcia organizowane przez nauczyciela.

Do realizacji programu wykorzystywane będą następujące pomoce dydaktyczne: książki z ciekawymi ilustracjami (baśnie, bajki, wiersze, encyklopedie dla dzieci, książki popularno-naukowe), płyty CD ze słuchowiskami, plansze i ilustracje, materiały plastyczne, SMART TV, komputer z dostępem do Internetu, tablica dotykowa – aplikacja STORYBIRD do tworzenia własnych ilustrowanych książeczek, kukielki, pacynki, pluszowy miś wyposażony w „Dziennik podróży”.

V. TREŚCI PROGRAMOWE

Zadania programowe	Sposób realizacji	Termin realizacji
<p>1. Systematyczne, głośne czytanie dzieciom w przedszkolu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja spotkań czytelniczych pod hasłem: „Starsi czytają młodszym”, z udziałem zaproszonych gości: <ul style="list-style-type: none"> - rodziców lub krewnych dzieci, - pań bibliotekarek z: biblioteki szkolnej i Biblioteki Publicznej w Braciejowej, - Macieja Stuhra – film „Książka bez obrazków, czyta Maciej Stuhr” - innych nauczycieli, księdza katechety, - Pana Dyrektora, - uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Gumniskach, • Czytanie wybranych utworów literatury dziecięcej: bajek, baśni, wierszy i opowiadań: <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie rozmów na temat wysłuchanego tekstu, - wyjaśnianie niezrozumiałych słów i zwrotów, - zwracanie uwagi na morał zawarty w utworze, - zachęcanie dzieci do oceny zachowania bohaterów, • Czytanie bajek i opowiadań terapeutycznych – zastosowanie bajkoterapii w celu pomocy dzieciom w oswojaniu lęków i odreagowaniu napięć. • Czytanie wybranych opowiadań i artykułów z prasy dziecięcej z uwzględnieniem zainteresowań dzieci. 	<p>2 razy w miesiącu</p> <p>Systematycznie w ciągu całego roku</p> <p>Systematycznie w ciągu całego roku</p> <p>wrzesień 2018</p>
<p>2. Organizowanie zabaw językowych, ruchowych, plastycznych,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inscenizowanie utworu literackiego przez dzieci za pomocą pacynek, kukiełek, z użyciem rekwizytów. • Oglądanie przedstawień teatralnych w wykonaniu starszych kolegów ze szkoły i profesjonalnych aktorów. 	<p>Systematycznie w ciągu całego roku</p>

<p>teatralnych inspirowanych literaturą dziecięcą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odbieranie tekstów literackich poprzez słuchowiska. • Organizowanie zabaw z tekstem: rytmizowanie tekstu, ilustracja ruchowa, nauka na pamięć, ćwiczenia artykulacyjne, ćwiczenia słowotwórcze itp. • Tworzenie ilustracji do utworów literackich. • Rozwiązywanie prostych zagadek literackich z użyciem rekwizytów. • Zorganizowanie balu karnawałowego pod hasłem „Postacie z naszych bajek”. • Zorganizowanie w przedszkolu Dnia Pluszowego Misia – bohatera książek dla dzieci. 	<p>styczeń/luty 2019</p> <p>listopad 2018</p>
<p>3. Zapoznanie z miejscami związanymi z książką.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie zajęć bibliotecznych we współpracy z biblioteką szkolną i Biblioteką Publiczną w Braciejowej: <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z zawodem bibliotekarza oraz pomieszczeniami biblioteki, - rozmowa o warunkach wypożyczania książek i zasadach zachowania się w bibliotece i czytelnicy, - poznanie różnych rodzajów książek; przybliżenie dzieciom pozycji popularnonaukowych jako źródeł wiedzy i informacji, - zapoznanie z kartą książki i kartą czytelnika, założenie karty czytelniczej dla grupy. • Obchody Światowego Dnia Książki: <ul style="list-style-type: none"> - obejrzenie filmu „Jak powstaje książka?”, - omówienie budowy książki, - poznanie różnych zawodów związanych z powstawaniem książek: 	<p>2 razy w półroczu</p> <p>8-12 maja 2019 r.</p>

	<p>autor, ilustrator, drukarz, wydawca,</p> <ul style="list-style-type: none">- zapoznanie z księgarnią, miejscem sprzedaży książek,- zorganizowanie konkursu wiedzy o bajkach i baśniach dla dzieci „Zaczarowana książeczka”,- zapoznanie z książką elektroniczną – e-bookiem,- wykonanie zakładki do książki. <ul style="list-style-type: none">• Stworzenie własnej książeczki przez grupę w aplikacji STORYBIRD:<ul style="list-style-type: none">- dobór tematu przez dzieci,- wybór i ułożenie obrazków zaproponowanych przez program w określonej kolejności,- zredagowanie i zapisanie przy pomocy nauczyciela treści książeczki,- wydrukowanie i złożenie jej,	<p>maj 2019 r.</p>
--	---	--------------------

<p>4. Stwarzanie sytuacji przygotowujących dzieci do bycia czytelnikiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Założenie „Kącika Książki” w sali: <ul style="list-style-type: none"> - wspólne układanie książek na półkach, - dbanie o porządek na regale z książkami, - zapoznanie dzieci ze sposobem korzystania z kącika, - naprawianie zniszczonych książek, • Zachęcanie dzieci do przynoszenia do przedszkola swoich ulubionych książeczek i opowiadania o nich – akcja „Opowieści spod choinki” • Przynoszenie do przedszkola książeczek przez chętne dzieci związanych z aktualnie omawianą tematyką. • Zorganizowanie w szkole przestrzeni do wymiany książek i dzielenia się z innymi radością czytania (bookcrossing – „uwalnianie książek”): <ul style="list-style-type: none"> - zgromadzenie księgozbioru, - przygotowanie regału i umieszczenie go w dogodnym miejscu, - opracowanie regulaminu wypożyczeń, - po zakończeniu akcji książeczki zostaną przekazane do oddziału dziecięcego w szpitalu lub wzbogacą przedszkolny kącik książki. 	<p>wrzesień 2018 r.</p> <p>grudzień 2018 r.</p> <p>w ciągu całego roku szkolnego</p> <p>listopad – marzec</p>
--	--	--

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Zadania programowe	Sposób realizacji	Termin realizacji
<p>Aktywizowanie rodziców w kierunku rozwijania zainteresowań czytelniczych rodziny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie rodziców z programem „Zaczarowany świat książek”, • Pedagogizacja podczas zebrań na temat korzystnego wpływu czytania dziecku na jego rozwój. • Udostępnienie rodzicom wykazu literatury dla dzieci w związku z konkursem „Zaczarowana książeczka”. • Zapraszanie rodziców do przedszkola w ramach akcji „Starsi czytają młodszym”, • Zorganizowanie zajęć otwartych dla rodziców „Spotkanie z książką”. • Włączenie rodziców do akcji „Mały Miś w świecie wielkiej literatury” – wersja grupowa: <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie misia i „Dzienniczka podróży” - poinformowanie rodziców o szczegółach akcji, - zabieranie misia do domu na weekend przez chętne dzieci, - czytanie misiowi bajeczki i wypełnienie dzienniczka, - powrót misia do przedszkola, - podsumowanie akcji – obejrzenie dzienniczka. 	<p>wrzesień 2018 r.</p> <p>w ciągu całego roku szkolnego</p> <p>październik 2018 r</p> <p>w ciągu całego roku</p> <p>marzec 2018 r.</p> <p>w ciągu całego roku szkolnego</p>

VI. OCZEKIWANE EFEKTY

Głównym zadaniem programu jest wspieranie i rozwój zainteresowań czytelniczych wśród dzieci w wieku przedszkolnym. Dzięki realizacji wyżej przedstawionych treści dziecko będzie potrafiło:

- Wymienić tytuły niektórych utworów literatury dziecięcej.
- Odpowiedzieć na pytania związane z treścią wysłuchanego utworu.
- Skupić uwagę przez dłuższy czas.
- Dbać o książki, odkładać je na wyznaczone miejsce, chronić przed zniszczeniem.
- Odczuwać radość i przyjemność związaną z obcowaniem z książką czytaną przez dorosłych.
- Sięgać spontanicznie po książeczki dla dzieci, opowiadać historie do ilustracji lub wykorzystywać je w zabawach.
- Wyjaśnić pojęcia związane z książką.
- Swobodnie wypowiedzieć się na dany temat, wyrazić swoje nastroje i uczucia poprzez język i mowę ciała.
- Opowiedzieć własne zakończenie utworu.
- Narysować ilustrację do wysłuchanego tekstu.
- Odprężyć się i zrelaksować podczas słuchania utworu dla dzieci.
- Lepiej rozumieć swoje uczucia, trafnie określać uczucia innych ludzi.
- Uświadomić sobie, że jest wyjątkowe i niepowtarzalne.
- Ocenić postępowanie bohatera literackiego, wyjaśnić przesłanie utworu (morał).

Mam nadzieję, że poprzez realizację programu wzrośnie również poziom świadomości rodziców, dlatego należy czytać dzieciom od najmłodszych lat, co spowoduje częstsze sięganie po lekturę w rodzinie i wzmocnienie więzi pomiędzy rodzicami, a dziećmi.

VII. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu dokonywana będzie na koniec roku szkolnego. W wyniku tego procesu zgromadzone zostaną niezbędne informacje do oceny wartości merytorycznej i metodycznej programu, które posłużą do jego modyfikacji i udoskonalenia.

Ewaluacji będzie podlegać:

- atrakcyjność programu dla dzieci,
- użyteczność – czego nauczyły się dzieci podczas zajęć,
- strategia – czy stosowane metody są skuteczne,

Metodą ewaluacji będą:

- quizy i zagadki dla dzieci, sprawdzające wiedzę na temat utworu,
- analiza wytworów dziecięcych związanych z działaniami czytelnictwem,
- obserwacja zachowań dzieci,

Ewaluacja obejmie również rodziców, którzy otrzymają do wypełnienia krótką ankietę.

VIII. BIBLIOGRAFIA

Bielska B. *Lubię słuchać opowiadań, wierszy i bajek. Interesuję się książką (rozwijanie zainteresowań czytelnictwem)* W: Bliżej Przedszkola. marzec 2012.

Brett D. (2013). *Bajki, które leczą*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Sp. z o.o. Sopot.

Ippoldt Lidia. *Czy dziecko XXI wieku ma szansę być aktywnym czytelnikiem?* W: HEJNAŁ OŚWIATOWY. nr 1/159/2017.

Śnieżkowska-Bielak E. (2015). *W ogrodzie pana Różyczki. Bajki terapeutyczne*. Grupa Edukacyjna S.A. Kielce.

www.bn.org.pl: Izabela Koryś, Jarosław Kopeć, Zofia Zasacka, Roman Chymkowski (2017). *Czytelnictwo Polaków 2016 rok - raport Biblioteki Narodowej*.

www.eksperciwoswiacie.pl: Załęska Sławomira (2010). *Środki dydaktyczne we wspomaganiu rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*.

www.szkolamedialna.pl: *Storybird – jak prosto i efektownie stworzyć rysunkowe historie*.

IX. ZAŁĄCZNIKI

1. link do filmu: Dlaczego? Po co? Jak? - Cebula, wiatraki, książki-
www.youtube.com/watch?v=9dnNP8SZXhw
2. link do filmu: Książka bez obrazków, czyta Maciej Stuhr
www.youtube.com/watch?v=y9sqfepiFgM